

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. v. s. árnapi, kedden, csütörtökön és szombaton.
 Ara évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőszor 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedsor 4 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-bivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, ápril 18-kán 1862.

(D) Ha Erdélynek úgy megy dolga egy néhány esztendeig az anyagi téren, a mint egy évtized óta, úgy bizony végre nagyot csökken azon tényezők virulata, melyeknek mi nemzetiségünk szilárdságára nézve joggal tulajdonítánk e területen kiváló fontosságát; mely tényezők a földművelés, kereskedelem, a jó ízlésen túl nem terjedő fényűzés és szellemi téren az irodalom s képző művészetek folytonos emelkedése.

Gabonánk az idén szűkön termett, a népség alacsonyabb osztályait oly szükség fenyegeti, hogy a f. k. főkörmányszék szükségesnek látta előgondoskodás iránt folyamodni, s im ezen válságos állapot daczára, mily csodás tünetényt látunk piacunkon most, midőn a termelők legnagyobb része — elfogyván kevés gabonájára — fogyasztóvá vált; most midőn az adó executio sok helyütt megszüntek, most a gabona ára alább áll, mint állott pár hónap előtt, midőn a népnek nyakra-főre adnia kellett el gabonáját, hogy az adóexecutio terhei elől menekülhessen.

Kereskedőink sokszor óra hosszant háborítatlanul szivarozgathatnak boltjaik előtt a nélkül, hogy kényelmüket a vásárlók raja zavarná, s a napokban éppen úgy értesítettek, hogy csak Kolozsvárról egyszerre öt kereskedő ház áll, ha nem is éppen krida alatt, de az ehez nagyon is közel álló „Vergleich” kérdésénél.

Könyvkereskedéseinkben kényelmesen értekezhetünk könyvárusainkkal az irodalom jövő nagyságáról, senki sem zavarja a társalgást; s mig nem régen mindenfelé zajos lelkesedéssel ünnepeltük Kazinczi Ferencz ravatalánál a magyar irodalom nemzeti fontosságát és dicsőségét: most ott hevernek a könyvek, legfőkébb egy néhány Naptár és A B C-nek van némi kelete; megtriktultak az irodalmi vállalatok s egészen eltűnve látszik azon korszak, mely a forradalom előtt az irodalom kelendőségének szép példáit mutató fel, midőn minden valamire való hölgynek s fiatal embernek mulhatatlan birnia kellett egy kis könyvtárral, s midőn a könyvárusok egy gróf Kemény Sámuelhez évenként 4—5 ezer forint könyvkontót küldöttek fel, s „saldirt”-oztak.

Egyedül a hírlapok iránti részvét az, melyben e korszak a régít felülmutatja, habár most a provisorium korában e téren is csökkent a részvét, csökkenvén a lapok érdeke is, mint a melyek ily átmenti idők természetéhez képest élénkebb pártvitákba nem elegyedhetnek.

Mi lehet vajjon e jelenség oka, melynek egy részében annyi ellentmondás látszik?

Miért olcsóbb a gabona most, midőn a nemzet szegényebb része az éhséghez közelit; miért üresek a kereskedések, midőn a tavaszi idő oly derült, s oly sokan kíváncsiak a szabadban láttatni magukat; miért nincs a könyvnek kelendősége, holott a nemzet nagy része visszavonult a közdolgoz elől s elég üres órával rendelkezhetik, mely alatt fejthetné későbbi időkre szellemi erejét, vagy élvezetes olvasmányok által elűzhetné fejéből a szomorító tünődéseket?

Mindennek oka a legegyszerűbb: nincs pénz. „Nincs pénz” oly igazság ez, melynek súlyát nemcsak az egyesek, de az álladalmok is mélyen érzik. Európa sohasem volt oly zavart pénzügyi viszonyok közt, mint a hová most a fegyverzett béke korszakában jutott. Nemcsak Ausztria sanylik e betegségekben. Törökország, Orosz- Franciaország elhalmozvák adósságokkal, sőt az ekkorig oly szerencsés pénzügyi viszonyu Poroszországban is pénzügyi kérdés miatt bukna el a miniszteriumok.

Ez általános pénzügyi természetesen legnagyobb visszahatással bír hazánkra, mely legkevésbé eszükkel bír arra, hogy magán segítsen; mely azon páratlan állásban van az európai országok közt, hogy csak egy mérföldnyi vasut sincs egész területén.

Ha már elgondoljuk, hogy hazánk főéletforrása a földművelés, s el, hogy ez mintegy 12 millió jövedelmet hajt, mig az ország egyenes adója hét millió felül megy, a közvetett adó pedig annál is sok-

kal többre: csoda, hogy valaki egy mentét képes venni magának vagy nejének.

Tizenkét éven át, mondhatni az urbéri kárpótlás tengetett; a mióta nincs az, megszűnt a pénzforgalom. A mostani pénzügyi pedig annál természetesebb, mert Erdély pénzforgalma hat milliónyira rug évenként; s az utóbbi időben kifizetett adóhátralékokban szinte öt milliónyi szedetett fel fél év alatt, és így nem csoda, ha a népség éhhalálának kilátása mellett is a gabona olcsóbb mint a pénz.

A pénz e rendkívüli fenakadásának azonban legfőbb oka abban rejlik, hogy hazánkban semminemű bank sem létezik. Még a földhitelbank eszméje sincs megmozdítva reánk nézve, azon esetre, ha a magyar földhitelbank hatásköre nem fogna ide is kiterjesztetni. E részben azonban azt reméljük, hogy miután az osztrák miniszterium által is Erdély, mint a magyar királysághoz tartozó ország van elismerve, az anyakirályság pénzügyi intézetének hatáskörébe be fog vétetni még úgy is, ha a mostani helyzet szerint külön országos állásban is kell maradnia.

Még ezzel azonban csak igen kevésbé lesz segítve a dolgon. A ki a törvények befolyását, és a hitel viszonyait ismeri, csak az értheti, mily sújtó állapot élni váltó törvények alatt, melyek nem pontos fizetés esetében az ember személyes szabadságát veszik el, ha az ily törvények mellett nincsenek hitel-escomptebankok, s általában oly pénzforgások, melyekből az adós, kinek különben elég hypothekája van, azonnal pénzt kaphasson, a mely perczen adósságát fizetnie kell.

Nálunk egy főur, ki négy öt száz ezer forintot érő birtoklappal bír, igen könnyen jöhet oly állapotba, hogy egy öt hat ezer forintos váltóját nem képes a határozott időre kiváltani, s dus vagyona mellett a fogság gyalázatának lehet kitéve. Lehet elég gabonája, lehet marhája elég; igen sokszor vásárról vásárra járhat még sem kap vevőt. Így hogy beválthassa adott szavát, az irtozatosan zsaroló uzsorások karjai közé kell magát dobni, mig végre eladósodik s megbukik.

E szomorító kép eléggé mutatja, mennyire fontos mireánk nézve is azon ügy, mely most a birodalmi tanács szönyegén áll; mekkora befolyással lesz hazánkra nézve is azon kérdés eldőlése, ha megmarad-e Plener miniszter ur terve az állam és osztrák nemzeti bank közti szerződés meghosszabbítására nézve, avagy elvették?

Azon párt, mely e szerződés elvetése mellett van, azon meggyőződésben él, hogy a birodalom pénzügyei legjobban úgy jönek tisztába, ha az egyes országok pénzforgalma s ezáltal adózási képessége kifejlesztetik. E párt meg akarja semmisíteni a bank zsibbasztó hatalmát, mely terhes százalékokra kölesző az államnak, s roppant osztalékokat ad részvényeseinek, mig az állam folyvást szegényedik.

E párt azt mondja: jobbágy-kárpótlásait hajtsa végre minden egyes ország saját pénzügyi vitele által keblő adója alapján, s mentessék fel a közös birodalom az alól, hogy egy szerencsétlen pénzügyi operációért oly országai szenvedjenek, melyek tán azt célszerűbben tudnák átvinni; állitassanak az egyes országba hitel- és escomptebankok. Az állam vegye el a banktól a bankönyomatás jogát, s terjeszse ki egyes országaira; a „Vaterland” specificálja is, hogy az egyes országokra nézve mennyi hitelpapirforgalmat lehetne átengedni, s a többek közt Erdélyre 20 millió forintot számít. És valóban ez habár nem nagy, de csakugyan oly pénztőke lenne, melyet hazánk élhető s adózható képességének főlebb fokozására szépen lehetne hasznosítani; mig ha célszerű pénzügyi operációkkal hazánk pénzügyi haldoklása föl nem frissítetik, meg fogja minden akkor élő látni, hogy tíz év alatt, mily sok adóképtelen ember lesz ez országban.

Látni való tehát, mily fontos reánk nézve a bank kérdésének eldőlése, minthogy attól függ az, ha vajjon az egyes országok foghatnak-e hamar országos pénzügyi vitelhez juthatni, mely által gremialis anyagi fejlődésöknek lendületet szerezzenek; vagy pedig a birodalom rögtönös szükségén segítsének más útja nem fedeztethetvén fel, mint a bank ki-

váltóságának meghosszabbítása, ezáltal az egyes országok az ily kilátásoktól nagy időre eiesnek?

A bank kiváltóságának meghosszabbítása Ausztriára nézve a pillanat szükségén segít ugyan, de a pénzzavarokból szerencsés kibontakozás jövőjét terhesíti. És az a kérdés terhes oldala, hogy azok, kik ezen kiváltóság meghosszabbítása ellen vannak, még nem tudtak más rögtön segítő tervet kigondolni, mint azt, hogy maga az állam nyomtassa a bankjegyeket, ez ellen pedig a bécsi pénztözsérek, kik többnyire mind a bank osztalékain gazdagodnak, már is elkezdettek a börzén remonstrálni, s az állampapírok hitelét csökkenteni. Kellemetlen dilemma lesz ez a pénzügyminiszterre nézve akárki legyen az, melyen csak úgy lehet gyorsan segíteni, ha az állam adóssága s adója az egyes országokra kivettetik, s azoknak pénzügyi operációjára bizatnék át. Amde e célra Ausztriának szerencsés kül- és belviszonyok kellenének; most pedig a birodalom rögtönös szükségek terhelik. A keleti kérdés folyvást fejlődik, Olaszország folyvást fenyegeti Ausztriát, Napoleon céljai beláthatlanok; béke van ugyan, de egész világ fegyverben áll; az ágyúnak pedig és a puskának egyetlen biztos töltése a pénz.

Ezen körülmények megfontolása eléggé kitérteti a birodalom pénzügye szönyegén levő tárgyalásának fontosságát, s habár mi magyarok nagy pénzembereknek nem születünk, szükséges legalább a szempontokat ismernünk, melyekből a pénzügyi körüli határozatok horderejét s hatását megítélhetjük.

A gubernium helyisége.

Folytatás és vége.

Daczára az 1718. dec. 27. kelt legf. rendeletnek, mely így hangzik: „pro residentia gubernialis L. R. Civitatem Claudiopolim cum ob situs, tum vero subsistentiae mediorum commoditatem prae aliis aptam benigne resolvimus,” mit maga Mária Theresia is elismert 1748. 16. nov. rescriptumában — a gubernium, mely még azon évben a pestis miatt még B. Hunyadot is megvizsgáltatta, ha vajjon a ragály továbbterjedése esetében ott megférhetne-e, csak 1720-ban költöztetett át Kolozsvárra, az itteni városi tanács sürgetése folytán; de noha 1726-ban megint kimerítő fölterjesztés tételt legf. helyre az iránt, hogy a legalkalmasabb marandó székhelynek Kolozsvár városa, az akkori tábornok főhadi parancsnok folyamodására, ki 1731-ben átkivánczolt N. Szebenbe, megjövén az ebbeli udv. rendelet, 1732-ben ismét átszállítottat oda. 1735-ben újból szó volt, hogy Kolozsvárra vagy Medgyesre kellene átvinni, azonban egy 1737. jul. 22-kén kelt udvari leirat következtében, melynek szavai ezek: „b. resolvimus ut ubi Gubernium nostrum Regium tanquam forum appellatorium residet, ibi etiam Tabula judicialia resideat, et quavis pro residentia in L. R. Civitatem nostrum Claudiopolitana velut a Majestate nostra pro loco Residentiae tempore pacis jam antea resolutam translocatione supplicatum sit, nunc tamen utrumque, tam Gubernium Regium, quam Tabula suas Residentias usque ad ulteriorem benignam Resolutionem nostram in L. R. Civitate nostra Cibinii habeant,” ott maradt. 1738-ban Szeben mellé Disznódra s onnan Megyesre, de 1739-ben ismét vissza Szebenbe rendeltetett. 1740-ben megint megengedtetett, hogy a pestis miatt Medgyesre költözhessek, holott a KK. és RR. Kolozsvárra kívánták áttétetni az országgyűléssel együtt, a drágaság és hus hiánya miatt, és mert e részben Szeben város részéről legkisebb előzékenységekben se részesítettek, sőt ellenkezőleg. 1742-ben Kolozsvárt volt. — 1743-ban az országgyűlés ismét sürgette a gubernium áttételét Kolozsvárra, minek következtében aztán 1744-ben át is költözött. 1748-ban újból átszállították N. Szebenbe, honnan csak 1791-ben az alkotmány helyreállításával jött vissza Kolozsvárra.

Ez időtől fogva — miután 1804-ben újból el lön határozva, hogy a gubernium állandó székhelyének Kolozsvárnak kell lenni, itt maradtot egész 1849—50-ig, midőn utóljára vitetett ismét N. Szebenbe, honnan megint csak 1860-ban az alkotmányos formák megkezdett visszaállítása alkalmával hozott törvényesabba székhelyére Kolozsvárra vissza.

Ime rövid története a kormányzék vándorlásának. És most a nyájas olvasóra bizzuk, hogy a csak röviden idézhetett évszámok közti hézagot kiegészítse s így egész képet látván maga előtt, saját belátása szerint vonhasson le következtetést. Nem hisszük, hogy csak nyomára is akadna a „H. Z.” veszedelmi s megmentési elmefuttatásainak, sőt úgy vagyunk meggyőződve, hogy azon vázlat szerű adatokból is könnyen kiistáztatható a valóság, a kétség-telen igazság, mi nem más, mint hogy a kir. kormányzéknek az ország és fejedelmének által közösen meghatározott törvényes lakbelye előbb Gy. Fejérvár volt, később a körülményekhez képest Kolozsvár lett; hogy valahányszor a kormányzék Kolozsvárról N. Szebenbe vitetett, mi többnyire a katonai parancsnokok kívánságára történt, nem a monarchia,

Az ünnepek miatt jövő számunk kedden jelenik meg.

hanem a hazai alkotmány forgott veszélyben, vagyis a kormányzat az abszolutizmus felé hajlott; valahányszor pedig az alkotmány visszaállított, az ország kívánsága némi meghallgatásra talált, az említett gubernium mindannyiszor viszszerült Kolozsvárra, a rendes törvényhozás részéről e végett nem egyszer kiűzött törvényes székhelyre; hogy az ország közömbösítése a tárgyan mindig és mindenkor Kolozsvár mellett nyílt; hogy végre valahányszor éhség, pestis és háború ütött ki, a guberniumot Szébenből el kellett hozni, s hogy e szerint N. Szében se egy se más esetben nem bizonyult alkalmas tartózkodási helynek.

Az 1791-iki országgyűlés febr. 16-iki terjedelmes föltáratában kimerítette azon okokat, melyek a kormányzók székhelyét illetőleg Kolozsvár mellett szólottak és ma is szólanak.

E város ugyanis, kivált a n. városi vaspálya létesítése óta, közelebb van akár Bécshez, akár Pesthez, mint Szében, s így az udvarral való közlekedés is gyorsabban eszközölhető; itt az országnak saját e végre vásárolt háza van, hol minden kormányzati osztály a szükséges szállással el van látva, a nélkül, hogy e miatt a közpénztárt még ebbeli szállásbérrel is kellene terhelni; itt azon testületnél lévő hivatalnokok közül többen bírnak saját házzal s ekké e helyen könnyebben élnek; itt minden Erdélyben létező vallásfelekezetnek van temploma s ezek közül háromnak, u. m. a katolikusoknak, hely. hitieknek és unitáriusoknak főiskolájuk is, a mi ennyire ez országgyűlés egyik városában sincs még csak megközelítőleg is, s e szerint a guberniumnál lévő különböző vallást követő tiszték mindenike nem csak látogatgatja az isteni tisztelgetést saját szertartása szerint, hanem gyermekeit is nevelgetheti tetszéséhez képest. N. Szében ellenben békében a kormányzatra legalkalmasabb, háború idején pedig az ellenséges behatolásnak kitett oly batárszéki helyen fekszik, a honnan a szélesebb diacserialisták által okozott pénzforgalom tetemes összeget viszen ki az országból, stb.

A közszolgálat tekintetéből sem szükséges, hogy a kormányzók okvetlen egy helyet legyen a főhadi parancsnoksággal és más magukra külön működő hatóságokkal, mert régebbi időkben is, midőn a kormányzók Gy. Fejérvárt székelt, a főhadi parancsnokság hol Déván, Szászsebesen, Gy. Fejérvárt, hol N. Szébenben állomásozott, a gubernium Kolozsvárra lett megtelepítve óta pedig állandóan Nagy-Szébenben tartózkodik. — S ha egyáltalában az ilyen nagyobb testületek által valamely város és vidékre kiadni szokott anyagi hasznót tekintjük, azt N. Szében, mely az utóbbi 12 év folyamán, valamint Mária Theresia és II. József alatt is, minden lehető körébe gyűjtött, elég hosszasan élvezte, ideje tehát, hogy e jótéteményben más város és vidék is részesüljön, annál is inkább, miután a 48 előtt ott székeltek katonai és pénzügyi főhatóságok most is ott vannak.

Egyébiránt záradékul még csak annyit jegyzünk meg, hogy az 1848 kolozsvári I. t. cz. 3. §-a a guberniumot csak a közös törvényhozás további rendeletéig hagyta meg minden más erdélyi hatóságokkal együtt az eddigi szerkezetben, s nem látjuk okát, miért kellene ezen a magas kormány által octoberben rehabilitált főigazgató tanácsot, melynek nagyszerű irattára, butorai és más kellekai nem megvetendő költséggel szállítottak csak nem rége városba, s a hasonlóan nagy költséggel kijavított és berendezett országházában lőnek elhelyezve, valamint számos hivatalnokai, kik szintén nem kis áldozattal burokkodtak ide, egy vagy más város indokolatlan szeszélye miatt, mielőtt a megoldásra váró tulajdonképp nagy politikai kérdések kellően és végleg el volnának intézve, ismét elczipeltessenek, csak azért, hogy holnap megint ide vagy oda kelljen áttérletetniük.

Háromszék, ápril 6-án 1862.

Mind a lapokban, mind pedig hivatalos uton közhírré vala téve, hogy a régóta függőben álló törvényeszkék mult hó 20-ával Erdélyben, és így nálunk is, működő állásba fognak hozatni. Ma már ápril 6-ika, és ily törvényeknek nálunk Orbaiszékben még semmi nyoma, sőt a mi több: még reményünk sincs, hogy az mostanában helyreállhasson; miután a f. k. fő kormányzók által kinevezett elnök Kenyeres ur, továbbá az ülnökök közül Künle József, Balog Ferenc és Gyarmati urak kinevezetéseket, hirszerint, nem fogadták el, pedig hol volna nagyobb szükség rendes törvényeszkékre, mint itt, a heves vérmérsékletű és perlekedni szerető székszélység között?

Főkirálybírói helyettes ő méltóságának rendelete következtében, kovászai lakatos és puskaműves Párum Zsigmond, a napokban 6 csendőr által több fegyverek vétettek el, a melyek hozzá egyes egyének által igazítás végett voltak lerakva.

Főkirálybírói helyettes Dániel Imre ő méltósága K. Várárhelyt szervezve a lemondott városi tanácsot, mult hó 31-én Kovászára érkezett, az előre oda bérrendelt alkotmányos „határőrséget“ kifizetendő és feloszlatozó. Ezen körútról az orbaiszéki helyettes alkirálybíró ur is értesülve, azonnal rendeletet bocsátott ki, mely szerint az elfogadásra Orbaiszék minden falvából a bíró, jegyző, egy-egy eskütt és több lovaslegény Kovászára, a székhelyre lettek volna menendők. A kiűzött időre megjelentek az előjáró tagok közül valami 30-an, köztük két volt alkotmányos tisztviselő is, és Kovászáról hét lovas, melynek kíséretében a h. alkirálybíró ur, Kovács és Bajkó h. dúlló biztos urakkal Pávára ment, a h. főkirálybíró urat ott bérárandók. Megérkezve azonban, hogy a h. főkirálybíró ur nem Zabolán hanem Bitán töltötte el a megelőző éjszakát, visszatértek Kovászára, s ott a székház előtt bevártak a néhány faluból megjelent bírák- és a helybeli csendőrséggel a h. főkirálybíró urat. Meg is érkezve csak hamar a h. főkirálybíró ur, előbb a bírákhoz intézett néhány szót a katonakötelezettek pontos előállítását illetőleg, aztán a csendőrséggel elhozta fegyverüket a kaszármából, ezekkel együtt át ment a székház melletti börtön udvarára, hol a „bátárkerülő“ rendszeren fel voltak állítva; ezektől a fegyverek azonnal elvették, az ültözet pedig, miután a batárkerülő hadnagy a h. főkirálybíró urnak kinyilatkoztatta, hogy a legénység fizetéséből ültönyre havonként 3 ft mindig levonatt, meghagyatott min-

deniknél azon szoros rendelés mellett mindazonáltal, hogy a veres sinort 3 nap alatt mindenik lebontsa ültönyéről.

Folyó hó 4-én estvéli 9 és 10 óra közt nem tudhatni még eddig, hogy mi által, Páva községében tűzvész támadván, csak hamar 37 épület lett a lángok martaléka. A mesze látszott tűzre minden szomszéd faluban zugtak a baranok, csak is az 1/2 óra távolságra fekvő Kovászra, a hová a pávaik tűzvész alkalmával mindig át szoktak menni segélyre, tanúsított részvétlenséget; nem küldvén oda át a vízipuskát és nem huzatván meg a látszott nagy tűzvészre a baranokat. Az egész nagy közönségből csak is két nemeslelkű egyén ment át segítségre; a rendőri felügyelet átvett csendőrök közül sem volt ott egy is az egész éjszakán keresztül.

A sorozás ma vagy holnap veendi itt Orbaiszékben kezdetét, erről azért nem irhatunk most semmit.

Időjárásunk nagyon jó van, a nagy hó észrevétlenül elment a nélkül, hogy valami rendkívüli vízáradást szült volna; hagyott azonban nyomot és inséget hátra, mert nem lévén a földkérgé megfagyva, a vetések a feljött földmelegre és a vastag takaró alatt csak nem mind feljötték. Mindazonáltal a tavaszi nap melege fényt és életet árasztván el mindenfelé, ezen édes reményről táplálva mi is fölshajunk e szavakkal:

Vajha e mosolygó areczsal béküszöntött tavasz réánk is üdvöt és új életet hozna!!! G.

D. Szent-Márton, ápril 11. 1862.

A kültőlői év. ref. egyházmegye apr. 11-én tartá tavaszi rész. zsinatát D. Szt.-Mártonban, az egyháziakon kívül egyik főgondnokunk mlgs gr. Bethlen Farkas ur jelenlétében, a mikor is r. zsinat körébe tartozó tárgyak hozzászólás végett a viták elébe terjesztvén, kettő adott okot hosszadalmas vitaközlésre. Melyek közül az egyik: a süvényfalvi és ádamosi egyesült megyék papválasztása ellen volt ügyvéd E. M.-nek a r. zsinathoz benyújtott kérvénye, melyben ő, mint az általa tényleg vezetett kisebb rész vézére, érvénytelenítettni kéri az egyházvizsgáló bizottság által, egyházi alapos törvényeink szellemével minden tekintetben meggyőzőleg végrehajtott papválasztást. Kérvényben, melyben ugylászik, mind a világi, mind az egyházi téreni csekély ismeretét rendetlenül összehalmozza, a szózatbőbséget nyert derék, sz.-dányáni lelkészárszók B. A. ellen kettős aggodalmát fejezi ki; s ezt alapítja részint az ő általa költött vagy levegőből fölcsodált aljas rágalmain, melyekkel közszeregetben álló paptársunk becsületét, jellemes emberhez nem illőleg sőt foltokkal undokítja be, részint pedig azon, hogy az általa elterjesztett jámboroknak, különösen magának lelküdvét nem képzeli a nevezett B. A. által megszerethetni. Meg kell vala fontolni a t. ügyvéd urnak, hogy ő teljességgel nem tudhatja, más keresztényen társa ki által szeretheti meg üdvét; magára nézve pedig nem kellett volna oly érvet használni, mit eddigi élete merőben meghazudtol. Mert azt mindenki tudja, hogy a t. ügyvéd ur nagyon elhanyagolta lelki üdvét, ezzel most sem gondol, s a kevesebb szózatot nyert papjelölt Sz. G.-hez ragaszkodásával nem lelki, hanem világi czélját törekszik elérni. Székünk, melynek mind egyházi, mind világi tagjai az igazságosság utját szeretik, s csak is ezt kívánják követni, ezen elvhez ragaszkodva, mindeneket kielégítő válasszal küldötte vissza a folyamadó ur piszkos kérvényét. Ajánljuk a t. ügyvéd urnak, hogy csatlakozzék józanabb felfogású birtokos társaihoz, s látván a külvilágban káros eredményét a törvény-szerliségtől eltérésnek, ne zavarjon az egyház csendes kebelében; ajánljuk azt is, hogy ha még az egyházi hatóság-hoz folyamodik, szerezzen magának a tárgyakról bővebb ismeretét s ne éljen neveltséget gerjesztő elnevezésekkel. — A másik ennél sokkal fontosabb tárgy — mely még a mult év october 1-én ugyancsak D. Szt.-Mártonban tartott r. zsinat alkalmával t. esperes atyánkfi, Fogarasi Sámuel által véleményezést végett a gyűlés elébe terjesztetett — a Sepsz Szt.-Györgyön 1861 június 16-án kezdve tartott köz zsinat jegyzőkönyve 13-ik pontja szerint indítványba hozott püspöki pótlékfizetés és anyaszentgyházunk közkölt-segeinek fedezésére alapítandó életőke megállítása, lélekszerint egy osztr. krban. E tárgyat illetőleg az ősi r. zsinaton abban állapodott volt meg székünk, hogy egy bizottságot nevezett ki egyik algondnokul összegyűlendő, mely a tavaszi r. zsinatra e tárgyan véleményét adjon be. De fájdalom, a kinevezettek közül némelyek nem jelentek meg az algondnok urnál, igen olcsó mentéssel kívánván e kötelezettség alól kibújni, mi miatt bár mennyire óhajtottuk is némely egyházmegyék dicső példáját követni, ettől még egy kevés időre elcsúszott. A kinevezett bizottság tagjai újól köteleztettek a kötelezték ők is magukat az elmulasztott véleményadást a pütkösödő után tartandó r. zsinatra beadni. Reméljük, hogy feladatukat akkorra teljesítvén, mi sem maradunk hátra a többi egyházmegyéktől.

Nem hagyhatom említetlenül ez alkalommal azt is, hogy köztisztelben álló főgondnokunk mlgs gr. Bethlen Farkas ur, valamint egykor a főispáni széken, tárgyszeret s tapintattaljes észrevételei által, ugy az egyházi széken is sokat könnyítette a szűnyegen levő kérdések megoldását; s megemlítem még közszeretben álló esperes atyánkfiának azon celszerű intézkedését is, miszerint a r. zsinatok tartását egy közép pontra, D. Szt.-Mártonba tette által, követvén ebben a marosmegyei jeles esperest, s megkíméli ez által az ily gyűlések tartására köteles megyék, papi családaiak csendét és nyugalomát. De a midőn esperes atyánkfiát ebben méltányolom, bátor vagyok egy megjegyzést tenni, azt példál, hogy míg a megyékben rendre tartatott a r. zsinat, minden megjelent lelkész tisztességesen volt élelmezve, most pedig kik a maga székére eszik, pedig a gyűlést tartani következők megéltél az élelmezési költség felvételét, s azt azután a t. hivatalnok és ülnök urak, mint-ha válogatásból gyűlt volna be, egymásközt ép ugy felosztják, holott abban minden megjelent lelkész aránylag kellene részesíteni. Hisszük, hogy jövőben méltányos esperes atyánkfiának ezen jogtalanság figyelmét nem fogja kikerülni. B.

Erdélyi gazdasági egylet.

Választmányi ülés ápris 7-én b. Huszár Sándor ur elnöksége alatt.

Tárgyai:

1. A titoknak jelenti, hogy Mara György 100 ft urbéri kötelezvény befizetése mellett az egylet alapító tagja lett.
2. Elnök ő mlga előadja, hogy miután a márciusi közgyűlés, az egylet kerje mellett eladová tett gr. Eszterházi fele teleknek 4000 frton való megvételét elhatározta, ennek következtében a szerződő levél el is készült. Az április 19-én e tárgyan tartott választmányi ülés azonban a kötelezvény előforduló, a megvásárolt telek eddigi haszonbér-lye által felhozott követeléseket illető oly kifejezések és feltételek eligazítását, melyeknek erejénél fogva, ezen vásárból az egyletre nézve kellemetlen sürölódás vagy éppen per következhetnék, az elnökségre bízta. Ezen nehézségek és aggodalmak elbáritását jelenti a gyűlésnek s egyszersmind, hogy a kötelez alá van írva és hogy a kert a kötelez feltételei szerint már az egylet tetteles birtokában is van. Az ülés a jelentést megnyugvással tudásul vevén, a kötelez értelme szerint, a kert árát részletenként fizeti ki, mégpedig a jelen alkalommal 2000 frtot, a mely összegnek a pénztárnok általi kifizetését utalványoztatja is, 1000 frtot fizet f. é. sept. 1-jén, és 1000 frtot december 1-jén. E két utolsó feltétel teljesítésére nem lévén az egyletnek heverő készpénze, kamatra kiadott pénzét fordítja e célra, mire nézve a szűkséget összegyűjtött kölcsönnevőt jelet ki, kiknek az adóságot felmondja és felmondhatja. A mi a kert kezelését illeti, annak beállítására a jelen évben és a jelen körülmények közt, nem lévén az egyletnek tehetsége, az ülés bele egyezik abba, hogy az idén rudasokra osztva haszonbérbe adassék ki.

3. A Székely-Kereszturon minden év május 2-án tartani szokott állatkállitási díjak egy részének egybegyűjtésére felkért gyűjtők közül gr. Mikes Miklós ur beadja gyűjtő ivét 46 frtal o. é. E célra adakozók nevei: ifj. gr. Bethlen Ferenc 5 ft; egy valaki 2 ft; gr. Kemény György 1 ft; gr. Rhédei János 5 ft; id. gr. Teleki Domokos 5 ft; gr. Lázár Miklós 5 ft; gr. Bornemisza Lipót 5 ft; gr. Csáki György 1 ft; gr. T. Horváth Lajos 1 ft; gr. Mikes Benedek 5 ft; gr. Kornis Albert 1 ft; ifj. br. Bornemisza Károly 3 ft; br. Huszár Sándor 3 ft; Zeyk József 3 ft. — A gyűlés a gyűjtő és adakozó uraknak köszönetet szavaz.

4. Azon jelentésre, hogy gr. Kornis Sámuel ur elnök ő mlga által a honi állattenyésztés felvirágoztatása érdekében tett nemcs ajánlata következtében újra 15 darab cs. aranyat küldött az állattartási alap nevelésére, a választmány határozza, hogy köszönetét a honfias érzelmi gróf urnak levélben nyilvánítja.

5. Egyik tagtársunk a Kolozsvár vidéki földmivelő osztálynak azon kellemetlen és káros helyzetét hozza fel, miszerint, ha behozott gabonáját el nem adhatja, nagyon drágán, vagy nem is kap mindig biztos helyet, hová azt a következő vásár napig elhelyeztesse, azért egy terménycsarnok vagy lerakóhely felállítását ajánlja az egylet figyelmébe.

Egy ily gabonacsarnok felállítása szűkségét a választmány elismeri, és a helybeli iparkamara felszólítása következtében a tárgy megvitatására és a földmivelő és iparos osztály szűkségének megfelelő czélirányos terv elkészítésére még az elmult évben a maga részéről, az ipar kamarának ez ügyben kinevezett bizottságával közösen működő bizottságot ki is nevezett és most e tárgy újra felmerülvén a vegyes bizottság összejevetelének szorgalmazását az illetőkre bizzta.

Nagy János m. k. titoknak.

A gazdasági egylet évkönyve 7-dik füzetének 13-dik lapján a Zsibói mensesre vonatkozó két sajtóhiba csuzott be u. m. 1823 helyett 1833 és 1827 helyett 1837-ik év.

Nagy János.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A magyar földbitelintézet ügyében fenforgó nehézségek kiegyenlítése érdekében a pénzügyminiszterium és magyar kancellaria közt ő Felsőge által elrendelt tanácskozmány e hó 12-dikén tartott meg Bécsben. A pénzügyminiszterium részéről Plener miniszter és Brentano tanácsos urak voltak jelen, a kancellaria részéről gr. Forgách és Pápai István, a gazdasági egylet részéről gr. Barkóczy János, gr. Dessewffy Emil és Lonyai Menyhért urak. A tanácskozásban az alaptrv s a pénzügyminiszterium ellenvetései szigoruan megbiráltattak, minek következménye lett, hogy ezen fontos magyar ügynek, mint a mely a közös birodalomnak is érdekében áll, a pénzügyminiszter meg lön nyerve. A pénzügyminiszterium által felgördített minden nehézségek elvileg eloszlattattak, s a magyar közgazdaságt ezen életkérdése már körül-belől megoldottnak tekinthető. A pesti lapok egyhangulag azt írják, hogy pénzügyminiszter ő exelja kiváló előzékenységgel volt ezen hazai kérdétnk irányában, s a pénzügyminiszterium körébe eső teendők elintézését teljes szerzetettel s buzgalommal vállalta magára.

— Nagy pénteken rendszertint mindig borult idő sokott lenni, most azonban az eddig derült idő annyira megváltozott, hogy 17-ken éjjel kün levő kádakban, csebrekben a víz három ujnyira megfagyott, s kérdésem kívül megdeszmesztette a fák kicsalt rügyeit, miáltal azon szomorú kilátásnak leszünk kitéve, hogy ez időváltozást idei gyümölcstermésünk megcsinál, pedig éppen a gyümölcstermés tavaly sem igen jól tört ki.

— Erdővidékről írják, hogy F. Rákoson egy jó gazda felgyújtott, s 15 darab szép marhája a tűzvész áldozata lett. Csűrje, pajtája is elégett, széksely szokás szerint az egész közönség sietett kalákába az épületfákat az erdőből behordani. A mint pár nap múlva az apa a fiával ment az erdőre az épületfák beszerzésére, egy molnár, kit a károsok előtt a gyújtás gyanuja terhelte, gnyolódva ment eléjük, s boszantó kérdéseket intézett hozzájuk: mivel bordják haza a fát? Koldusbottal? A különben is elkecseregettek haragra gyultak, s minthogy éppen folyt a kaláka, egy küssé ittasok is lévén, reá törték a molnár. Ez egy ko-

vácshoz menekült, de a fiú (21 éves) utána szaladt, s ott egy nagy verővel olyat ütött a molnár fejére, hogy az azonnal szörnyet halt. A hűnös át van adva a batóságnak. Ugyanezen levelezők arról értesül, hogy Háromszéken utonállási esetek adták volna elő magukat. Ilyesmirel azonban háromszéki levelezők nem írnak.

— (Neerolog) „Járm Berta, Uray Miklósné, maga, kedves férje, szeretett gyermekeik neveket is keseredett s törődött szívvel jelentik felejthetetlen s életét közjára szentelt kedves ura-attyóknak, illetőleg nagy-attyóknak, míg Jármy Imre királyi tanácsos, Szabolcs megye volt főispányának folyó ápril hó 9-én életének 73-ik esztendejében, szélhűdés követ kezében történt gyászos kimúltát. — Az elhunytok hideg tetemei vallásos szertartás szerint folyó hó 11-én Kétszen temették el.”

Ezen éppen most vett szomorú jelentés annál fájóbban hat mi reánk, mert nem csak nemzetünk egy derék fiát, ki mint Szabolcs megyének több országgyűléseken követe, hosszas ideig első alispánja, s legutóbbi főispánja; s minden ezen kívül mint tudományosan művelt férfiú, s az irodalom lelkes barátja, de mint vendégszerető magyar, s meleg keblű atyafi is volt ismeretes előttünk, kinél egykor e lapok szerkesztője is mint második atyjának találta otthon magát. Alig pár hét előtt írta hozzánk utolsó levelét, egy neki dedicált könyvet küldvén nemzeti muzeumnakunk. Halálának előérzete látszott levele végső sorain, így írva hozzánk: „Levelem vételével azonnal válaszolj, mert az oly idős legény nem hiszi, hogy sokáig olvasson már.” Az elhunyt nagy előszeretettel viseltetett Erdély iránt, s érdekes okmány gyűjteményét láttuk Erdély történelmére vonatkozólag, melyet a derék férfiú sok gondnal tanulmányozott. Üdvözölt szelleme az egekben vigasztalódjék meg hazája sorsa felett.

— Éppen most érkezett meg városunkba Nossek hegedűművész, ki Oroszországban, s legutóbb Brassó és Szebenben a lapok általános dicséretet arata játékaival. A jövő hétfőn vagy kedden szándékozik itt legelőbb hallatni magát a Redoute teremben.

— A K. Kültülvölgyén Fületelkén, a mint az ottani szász lakosok a megye érdekében egy könnyű utat vágtak, nem igen mélyen kinsre találtak, mely mintegy kétszáz év óta lehetett a földbe elrejtve. A talált kincs egy kevés lengyel, de nagyobb rész magyar; az erdélyi pénzek általában Báthori G. és Bethlen G. korabeliek, míg a magyarországiak többnyire a mohácsi csatával egykorúak. A találmány neme szerint áll összesen 431 darab ezüst pénz, mely közt vannak: a) ezüst denarok I. Ferdinánd, II. Mátyás korából, egyfelől a magyar czimer, másfelől a felírás: „Patrona Hungariae”; b) néhány lengyel és litvániai denár 1504—1622-ig; c) két brandenburgi ezüst pénz 1540 és 1543, egyfelől sas és e felirat: Alber. D. G. Mar. Bran. Dux. Pruss., másfelől a fejedelem feje e felirattal: „JUSTUS. EX. FIDE. VIVIT.”; d) harmincegy erdélyi ezüst garas Báthori Gáborról (1610—25—26); e) 161 darab ezüst pénz, ebből egy Ferdinándról, tizenegy Mátyásról, a többi Bethlen Gáborról. Ezen pénzek egyes darabjait megvehetni a segesvári iskola igazgatóságánál, még pedig az a) alattiakat 4 krral, a b) alattiakat 3—6 kr, a d) alattiakat 6 kr, az e) alattiakat 12—14 krral. A bejövő pénz a fülelki egyház építésére fordítatik.

— A „P. Napló” írja, hogy a magyar gazdasági egyet azon határozata folytán, hogy a magyarországi vasutrendszerre névresztes véleményi javaslat dolgoztassék ki, az egyesület közgazdasági szakosztálya összeült Lonyai Menyhért elnök szállításán, hol Magyarország sok tekintélye közül Deák, Eötvös stb. számosan jelentek meg, hol különösen kiemeltetett, hogy a Széchenyitől javaslatba hozott, s a magyar országgyűlés által is helybehagyott vasut vonattól eltérőleg, újabb időben vasutaink pusztá esettlegesség vagy magánérdek szerint többször az országos érdekek ellenkező irányban keletkeztek, s keletkezendők, minél fogva szükséges, hogy addig is míg e fészben a törvényhozás ismét intézkedne, az egyesület egy emlékiratban nyilatkozzék a világgal szemben a magyar vasutnalok iránt. Hollan Ernő alaposan tárgyalta a kérdést általában s kiválólag meggyőző okokkal mutatta ki hasonlítólagan fontosságát a tisztai vasutnak Nagyváradról Erdélyen keresztül Kolozsvár s Brassó felé Galaczig azon vonal ellenében, mely Aradtól Szeben felé Küstendzeig vezetettnek.

Felszólítás

az Elekes Ferenc által készített „Erdély térképe” t. ez. gyűjtőihez.

Múlt évi szeptember hónapban tett első felszólításunk értelmében tisztelettel szoltam fel azon t. ez. gyűjtő urakat, kik a fennevezett térképre előfizetést gyűjtötték, hogy a megrendeléseket s előfizetési pénzeket csak is egyenesen könyvkereskedésembé méltóztatassanak beiktatni, honnan a megrendelt példányok azonnal megküldetnek.

Kolozsvárt, ápril 19-án 1862.

Stein János, kiadó.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, apr. 11. A mint közlebb-ről egy távirati sürgöny után jelentettik volt, az alsobáz tisében Bowyer baronet kemény kifejezésekkel bírálta Victor Emanuel eljárást, s némi részben Angliának róta fel a Nápolyban uralkodó fejtelenséget. Más szónokok ismét azt fejtegették, hogy Angliának a pápával és Ausztriával kezet fogva kellene a francia-olasz politika ellen működni. Palmerston lordnak ezen beszédekre adott felelete terjedelmesebb kivonatban így hangzik: Rómának világi hatalma hanyatlásnak indult. Bizonyos, hogy Olaszország az újabb változások által sokat nyert. Nem akarok ismételt elősorlásba bocsátkozni ama roppant előnyöknek, melyek a kormányváltás kifizetésai. Másfelől azon borzasztóságokkal sem akarok foglalkozni, melyek a római kormány által a

kathol. egyház fejének czéje alatt, és Nápolyban ezen ország szerencsétlen és száműzött uralkodójának nevében elkövetettek. Nem akarok ama kegyetlenségekre visszatérni; de azt kimondom, hogy oly természetiek valának azok, melyeknek mindenkit vissza kellett volna tartoztatni egy oly ügy védelmezésétől, mely oly embertelen cselekvények által van bemocskolva. Ha Délolaszország nyugtalan, ez nem bennső forradalom, nem maga a nép, hanem kizárólag oly emissariusok által történik, kik a föld sepredekét teszik; kik azért küldettek oda, hogy raboljanak, gyilkoljanak, gyűlölgassanak, s embereket elevenen megéssenek. Az érdemes tag azt mondja, nem óhajta, hogy Olaszország előbbi állapotjára visszatérjen, hanem hogy ott egy szövetség alakítsassék. Kétségtelen, hogy a Villafrancában s később Zürichben javasolt terv erre volt irányozva. De másfelől bebizonyult, hogy az olasz nép azon véleményben van, hogy egy ily szövetség lehetetlen, mivel tarthatatlan volna. Egyébiránt ha szinte kivihető lett volna is, annak az ideje már lejárt, s ma teljes lehetlenség. Olaszország, Róma s az ehhez tartozó kicsiny terület és Velence kivételével, egy. A tisztelt baronet (Bowyer) azt mondja, hogy Olaszország királya soha sem fogja megkapni Rómát, s hogy ott a pápa fog örök időkre uralkodni. Az én véleményem azonban az, hogy a pápa uralkodása előbb utóbb meg fog szűnni, s higgye el ön, világi uraival további tartamának minden éve, minden hónapja mind jobban jobban elidegeníti az olasz népet a pápa lelki hatalmától. Érdekében áll az egyházfejének, hogy a világi hatalomtól felmentessék, melylyel oly nagyon visszaéltek azok, kik azt az ő tekintélye és neve alatt gyakorolták. Az érdemes tag azt mondja továbbá, hogy a pápa örök időkre a vatikánban fog maradni. Én azt hiszem, hogy a pápa világi hatalma meg fog szűnni, s Róma előbb vagy később Olaszország fővárosa leend. Azonban a pápa megtarthatja méltóságát, mint egyházfejedelem s lakhatik a vatikánban; de Róma egyszersmind Olaszország fővárosa is lehet. Tisztelt barátaim egyike azt állítja, hogy a pápa sorsa, világi hatalmát illetőleg, a francziák császárságának kezében van. E tény felett semmi kétség nem fogom lenni. Valamint az iránt sem, hogy a pápa világi hatalma, jelenlegi minőségében, egyedül a francia csapatoknak Rómában lételettől függ. Én katolikusoktól hallottam, hogy az egyházfejére nézve szükséges, hogy független uralkodó legyen. Ugye hát független uralkodó-e a pápa? Ime csak 20.000 francia katona által tartatik meg világi hatalmának, csaknem összes alattvalóinak akarata ellen. Egy független uralkodó helyzete-e ez? Valóban a legfüggőbb helyzet, minőt csak egy szerencsétlen uralkodó elfoghat; s abban bizonyosak lehetünk, hogy a dolgok ezen állása ott sokáig nem tarthat. Nem akarom mondani, hogy Rómának francziák általi megszállása, a nemzetközi törvények megsértése volna, minő az azon uralkodónak kívánata és beelvegzésével történik, ki amaz országnak egy kis részecskéjét bírja. De kétségtelenül megsértése e megszállás a be nem avatkozás elvének, mely oly Francia, mint Angolország által kimondott; s tetteles eltérés azon nyilatkozatoktól, melyek az olaszországi háborút megelőzték, hogy t. i. ezen ország vissza fog adni önmagának, s a közepentengert Adriai szabaddá tétetni. Olaszország nem adatott vissza önmagának; Olaszország nem szabad a közepentengertől Adriáig; ellenkezőleg Olaszországnak egy igen jelentékeny része idegen csapatok által van megszállva, melyek távol tartják az Olaszország által óhajtott kormányt, s egy oly rendszert tartanak fel, mely a nép érzületével ellenkezik, s egy politikai és nepszeri kormány elveivel összeférhetlen. Igen uraim, én nem bízom, hogy ez mind így tarthasson, hogy Franciaország politikája ilyesmint követelne; hogy Franciaországnak érdekében állana ennek így maradás. Vannak egyének, kik azt mondják, hogy Franciaország érdeke ellen van egy egységes Olaszország. Másfelől ismét azon szemrehányást hallom Anglia ellen, hogy a midőn ő egységes Olaszországot óhajtat, olyasmit kíván, a mi Franciaországnak kedvező. Azok, kik ő felsége kormányának politikáját nem helyeslik, állítják azt, hogy egy egységes Olaszország előnyös lenne Franciaországra nézve. Ugy van! Előny lenne Franciaországra nézve; de nem azért, mert egy egységes Olaszország egyik vagy másik hatalomnak szövetségese lenne, hanem mint oly ország, mely a polgárisodás terjesztésében s a kereskedelem előmozdításában egy főszerepet fogna elvállalni. Minden európai hatalomnak barátja lenne, s egyiknek sem ellensége. Franciaországot illetőleg egy egységes Olaszország nemcsak mint barát lenne hasznos, hanem mint védvonal a túlsó olasz határszéleken levő hatalmak ellenségeskedése ellen. Azt mondom tehát: rövidlátó politika volna Franciaország részéről, ha Olaszországnak egységes királysággá alakulását valóban kedvetlenül vagy éppen aggodalommal nézné. — A mi Angliát illeti, ránézve előnyök kell lenni, ha a tudományok előhaladnak, a kereskedelem fejlődik s az ő összeköttetései különböző európai államokkal mind inkább kiterjednek. Mi szigorú semlegességet tartottunk, s a be nem avatkozás elvét követtük. Mint egyik barátom igen helyesen jegyzé meg, ez az elv korán sem közönyösség vagy mindennemű vélemény és rokonszenv hiányának kifolyása. A be nem avatkozás a mindennemű cselekvéstől való tartzkodásban áll, s azért mert egy küzdelemben győzelem erővel nem avatkozunk be, még mindig a legnagyobb érdekeltséggel viseltethetünk iránta, s a küzdő felek közül egyikhez vagy másikhoz bizonyos párt hajlammal viseltethetünk. Mi soha sem titkoltuk el rokonszenveinket Olaszország iránt a szabadság és függetlenségért vívott küzdelmeiben. Mi e tekintetben épp oly büszkék vagyunk érzelmeinkre, mint mindazon eredményekre, melyeket ez irányban tett erőfeszítéseink eredményezhettek, s szerencséseknak tartanók magunkat, ha Olaszország kiégítésére még eredménydusabban bathatnánk. Azt hiszem, ez által hazánk népessége érzelmeinek adtnak kifejezést, mely érzelmeik mindig lelkesítik őt oly népek iránt, melyek függetlenség, szabadság és politikai jogokért küzdenek; kivált ha e küzdelmeket, mint az olaszokéit mérsékelt erőszakkal és eszélyesség jellemzik s az óhajtott cél szerencsés elérésével végződnek. Róma a világtörténelemben kétszer gyakorolt roppant hatalmat az emberiség nagy része felett. A régi rómaiak idejében e hatalom fegyveres bódítások ál-

tal lón megállapítva s nemzetek igaztattak le katonai erővel. Egy későbbi korszakban, midőn hatalma tetőpontra ért, majdnem legfelsőbb uralmat gyakorolt az emberek lelkiismerete felett Európa majd minden részeiben. A katonai uralmat a barbar népek ereje nyomta el, a szellemi hatalom az európai növekedő felvilágosodásnak volt kénytelen lassankint engedni. Én azt remélem, hogy mihelyt Róma Olaszország fővárosa lesz, a leendő hivatása, nem, hogy uralgól hatalmat, hanem nagy és kintnő befolyást gyakoroljon Európára, még pedig a műveltség előmozdítása, a művészetek és tudományok terén haladás, kereskedelmi tevékenység, politikai bölcsesség s minden oldalú fejlődésre való törekvés által. Ha az idő eljövend, és én azt remélem, hogy közelebb van, mint amaz urak ott az ellenzéki padokon képzelik, az utókor itélni fog azok közt, kik az ily eredmények előidézésére bölcsességgel, tanácsuk, tudományuk és befolyásuk által közremunkáltak; és azok közt, kik a haladás ellen küzdöttek, s előbarcozások és védelmezői voltak mindannak, a mi a régibb olasz intézményeknek megromlott, zsarnoki és nyomasztó volt. Az utóvilág itélni fog a két fél között, és mi haszatlannak fogunk amaz itélőszékre kedvező ítélet nyereségét felebbezni.

A „Köln. Ztg.” párisi levelezője a fennebbi beszédre következő érdekes megjegyzést tesz: Nem régg mondották nekem, hogy Thouvenel ur panaszkodott Cowley lordnak a francia kormány nehéz állása felől, s némi célzást tett arra, hogy Párisban nem vennék rossz nevet, ha az angol parlament foglalkoznék az olasz ügyekkel, s az angol kormány, magatartása által, segítségére lenne a francziának. Mindenestre, jegyzi meg a levelező, nem mindennapi dolog, hogy egy angol miniszter oly modorban bírálja egy szövetséges kormány politikáját, mint Palmerston tette.

Francziaország. Páris, apr. 12. A „P. Ll.”-nak írják: Mint hírik Legueroniere ur egy rendkívüli diplomáciai követséggel fog megbízni; tegnap fogadta őt a császár a tuileriákban. Cowley lordnak, mint hitelesen állítják, a császár kijelentette, hogy ő Mexikóval hasonló modorban fog bánni, mint Rómával, s a fővárost mindaddig megszállva tartandja, míg végleges szervezés jő létre. Az tény, hogy különböző élelemszállítókkal két évre kötöttek szerződések a mexikói hadtest számára.

A „Vaterland” párisi levelezője ellenkező nézetben van. Szerinte Lavalette urnak Londonba menetelére a családi ügy csak ürügy; valódi oka, a mexikói kérdés. Tidniliik miután a francia kormány és a császár is kimondotta, hogy a soledadi egyezmény nem fér össze Franciaország méltóságával, és hogy az „nem egyezmény, hanem capitulatio”, azonban Angol és Spanyolország mégis csak megerősítették ezen egyezményt: Párisban is bajosnak kezdik látni ezen ügy további fejlesztését, s most már azért küldöttek volna Lavalette Londonba, hogy valami tiszteséges utat vagy ürügyet találjon, a zsákutcából való visszatérésre.

Olaszország. Róma, apr. 8. A pápa naponkint sétálni jár s egészen jól érzi magát. Rómába 30 spanyol püspököt várnak; a spanyol kormány két gőzöst állított rendelkezésükre. Az orosz kormány ellenben nem akarja megengedni, hogy a lengyel főpapok Rómába utazzanak.

Turin, apr. 9. Az „Ital. Corr.” jelenti: Azon rabló-főnökök, kik csapatok vezényletére hívatják, elhagyják Rómát. E főnökök nevei, Tristany, Covin, Giarassa és Dekomodon; sőt azt állítják, hogy Borges nővére, egy marialis tekinteti, mintegy 32 éves hölgy is egy csapat élére szándékozik állani.

Turin, apr. 11. A király nápolyi útja a kitűzött időben csakugyan végbemegy. Az első állomás Bologna, a második Florencia lesz. Ő Felsége ma írta alá azon rendeletet, mely Türr tábornokot ismét aktivitásba helyezi. A minisztertanács elhatározta Garibaldit a nemzetőrség főparancsnokává nevezni ki. A király június végével ismét visszatér utazásából, és vannak emberek, kik azt hiszik, hogy az akkor tartandó ünnepélyeken már a rómaiak is résztvehetnek. E vérmes reményeket kevesen osztják ugyan, de azt általánosan hiszik, hogy Franciaország végre csakugyan határozottabb magaviseletet tanusit. Uglátszik, valami ígéret tétett e tárgyban, s senki sem hagyja magát a távirida pessimisticus hírei által zavartatni.

Németország. Berlin, apr. 12. A „Vaterland”-nak írják, hogy a hadi költségvetésben eszközendő gazdálkodás iránt a kezdeményezés csakugyan ő Felségétől származott, sőt állítják, hogy a hadügyminiszter, ma a pénzügyminiszter levelének a „Vossische Ztg.”-ban történt közlése előtt egy nappal, egy bizottmány kinevezését indítványozta e kérdésben.

Görögország. Athéne, apr. 5. A naupliai felkelőknek szóló kegyelmezési okmány így hangzik:

„Otto, Isten kegyelméből Görögország királya. Nauplia lakosai által hozzánk intézett kérelem folytán, és azon óhaját által vezettve, hogy a várost a mennyire lehet az ostrom veszélyeitől megkímélhessük, és ez uton is királyi kegyelmünknek újabb jelét adjuk, ministertanácsunk ajánlata folytán elhatároztuk amint következik:

A) A felkelés és felségárlásban vétkecs katonai és polgári egyének, kik e pillanatban még Nauplia falai között vannak, az alább megnevezendő személyek kivételével, a felségárlás és fegyveres felkelés bűnéért általunk megkegyelmeztetnek, azon feltétel alatt, hogy a nevezett erősséget nekünk átadják.

B) Ezen amnestiából kivételnek: Zokris, Michos, Stellwag, Botzaris, Zimbrakaki, Grivas D. Katsikojani, Tritakis, Grivas C. Nanos, Práides és Smolentz tiszték, s Petmesas, Mauromichalis, Antonopolus, Demitriades, Papasafropoulos, Zabitsanos és Frangias polgárok — egészen 19 személy.

C) Fenntartjuk azonban magunknak, királyi kegyelmünk a főbb pontban nevezettekre is kiterjeszteni, ahoképeket, a mint tetteik által a törvényes rend visszaállítására közreműködnek.

D) E kegyelemlevél, csak a város tengeri és szárazsi erődinek bombázása előtti időig érvényes.

Konstantinápolyi tudósítások szerint, a Naupliával megkezdett alkudozások nem vezettek eredményre, a fölkélok követeléseikből semmitsem akarván elengedni. A kir. csapatoknak a fellegvár bombázását tüstént meg kelle kezdeniök, azon lakosok eltávoztával, kik a várost elakarják hagyni.

Ujabbak. Az „Indep.” apr. 14-i számában jelti: Spanyolország javaslatot tett a tuileriákban, hogy a mexikói hadjáratot illetőleg egyetértés hozassék létre. A francia kabinet azonban e javaslatot visszautasította,

mint a melyet, a hadjáratnak végéhez közeledése miatt szükségtelennek nyilvánított.

— Ragusa, apr. 15. Vukalovich a grahovi hárszélre menekült. Paic Mihály Zubzi, Krusevitz, Dracovitz és Sutorina vajdájává nevezetett.

— Uj-York, apr. 1. Burnside tábornok Beaufortot megszállotta. Macon erődöt még 500 különszövetkezett tartja. Cornithnál a déliek 70,000-en vannak Beauford parancsnoksága alatt összpontosítva.

— Uj-York, apr. 3. Pulaski erődöt az egyesületi

csapatok körülvétték; az összeköttetést Savannahval elvágták. A déliek erőiesen fogják védeni Savannaht.

Gabonaár Kolozsvártt Aprilis 19-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 4 frt 70 kr. Elegybúza 4 frt 10 kr. Rozs 3 frt 40 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 50 kr. Török-búza 3 frt 10 kr. Pityóka 1 frt 90 kr. Marhahús 18 kr.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(574) 245 1862. Árverési hirdetmény. (1—3)

A beszerzei es. kir. méltóságos kerületi pénzügyi igazgatóságnak jelen 1862-ik év aprilis 5-én 3463 szám alatt kibocsátott rendelete következtében a kövári fizicale dominiunhoz tartozó és gr. Teleki Sándortól confiscált Koltó Katalini rész jóság mindezen járuléki és regaléival együtt, e jelen 1862-ik év május 1-ső napján kezdődő és jövő 1865-ik év october 31-ig tehát három és fél évre terjedő időre kiadandó levén, alóli dēzsi állam-gazdasági királyi ispánság által, helyben Déézsen, az ispánsági hivatal irodájában nyilvános árverezés útján, a többet ígérőnek jelen 1862-ik év april 29-ik napján haszonbérbe fog adattatni.

A nevezett jóság kikültási ár 1806 /-. egy ezer nyoleczszáz hat ausz. értékű forintokban van megállapítva.

Az árverezés és kötvényi föltételeket érdeklő fölvilágosító adatok, itt helyben Déezen a kir. ispánsági hivatal irodájában, a rendes hivatali órákban megtekinthetők.

Bérvágók a kütözött napon reggeli 9 órára helyben Déézsen, az illető kikültási ár 10%-jével, mint szokott bántapénz (vadium) egy erkölcsi és vagyoni állapotjukról bizonyítványokkal ellátva meghivatnak, s ily módon ellátott offerteiket a dēzsi állam-gazdasági királyi ispánsághoz, a kiirt határidő előtt is benyújthatják.

Déézs, aprilis 13-án 1862.

A dēzsi állam-gazdasági kir. ispánság.

(570) 40 1862. Hirdetmény. (3—3)

szinh. választm.

Kolozsvár sz. kir. városban a felső sznéutezában levő ugynevezett „Kökert”, mely a fölkelési országos pénzalappal az erdélyi nemzeti szinház alap-tulajdona lett, — a folyó 1862-ik év aprilis hava 23-án reggeli 9 órakor a helyszínen tartandó közárverezés útján, a többet ígérőnek örök áron el fog adni.

A feltételeket addig is meg lehet tudni szinházi pénztárnok Filep Samu urnál.

Az erdélyi nemzeti szinházi választmánynak Kolozsvártt, april hó 6-án tartott üléséből, kiadta Groisz Ferdinánd, szinh. választm. jegyző.

(572) Az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat ez évi rendes közgyűlését, a társulati választmány-gyűlés múlt hó 22-ki határozata szerint, folyó aprilis hó 27-én d. e. 10 órakor fogja Kolozsvártt az igazgatóság helyiségeiben megtartani.

E közgyűlés tárgyai lesznek:

1. Az 1861-dik évi ügykezelés eredményének előterjesztése.
2. az ugyanazon évi számadások vizsgálatára kijelölt bizottmány jelentése.
3. a választmányi tagok megújítása.
4. az indítványba hozandó tárgyak feletti tanácskozás.

Ezen közgyűlésbeni részvételre a társulat minden tagjait, mint egyaránt jogosítottakat, teljes tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

NEM HIVATALOS.

(573) Pályázati hirdetés. (1—3)

A kolozsvári ev. ref. egyház belvárosi leány-iskolájában a főtántonői állomás ürességbe jöven, az azon hitfelekezeti kiképzett tanítónők számára pályázat hirdettetik.

A főtántonői-állomás javalmái:

1. Kész pénzfizetés az egyház pénztárából 420 azaz négszáz husz frt. osztr. értékben.
2. Tandij minden tanulótl havonként 1 — egy forint osztr. ért. s e kívül téli fűtésre 1 frt. 50 kr. o. é. A növendékek létszáma jelenben 100-at meghaladja; a tan-év 10 hónap.
3. Szállás az iskola épületében, mely áll: 6 szobából, konyhából; kamarából, pincéből és az udvar megett egy kis kertből; a szobák közül négy tan-szoba, kettő pedig járulékaival a főtántonő lakása.
4. Oskolai butorokról s tan-kellékekről az egyház gondoskodik.
5. Az egyház díjaz egy férfi- és egy nő segéd-tanítót.
6. A vallást egyik helybeli lelkész tanítja.

A főtántonő kötelességei:

1. E három osztályu leány iskolában az egyház által díjazottokon kívül a tanulók számára képest elegendő számu segéd-tanítót vagy tanítónőt saját költségén tart.
2. A leányiskola mind három osztályában a tanításra felügyel és az egyház által valamint saját költségén beállított segédekkel tanítja a növendékeket.

Tantárgyak: a. betűzés, olvasás, írás magyarul és németül. b. Magyar-nyelvtan. c. Német-nyelvtan. d. Hazai történet és világ-történet, amaz részletesebben, ez pedig csak főbb vonásaiban. e. Földirat: a magyar korona-tartományok részletesebben, az öt földrész rövid vázlatban. f. Természettan. g. Számtan. h. Szépirás. i. Ének. k. Női munkák.

3. A főtántonő szorosan felügyel a növendékeknek mind tanulására, mind magok-viseletére és függ az egyháztól.

A pályázók folyó évi junius 30 ikáig, folyamodványukat kellő bizonyítványokkal felkészítve alólirhoz bérmentesen beküldeni kéretnek.

A választás julius közepén meg fog történni, mivel a tanév szeptember 1-sején kezdődik, mikorra a megválasztottnak állomását el kell foglalnia.

A kolozsvári ev. ref. egyháztanács april 13-án 1862-ben tartott ülése határozatából

Nagy Péter.

kolozsvári ev. ref. első pap.

Hirdetmény.

A Stojkai fürdő, a folyó évi fürdő időnyre haszonbérbe adatik, minden hozzá tartozó épületekkel és felszereléssel együtt. Bővebbet Groisz Ferdinánd ügyvéd urnál Kolozsvártt.

Nyomatott az ev. ref. főtátonoda betűivel. (Bel-farkasutczá 74 sz.)

(575)

Kölcsön-könyvtár Sz.-Udvarhelytt.

(1—3)

Alóli van szerencsém a helybeli és vidéki t. cz. közönségnek tudomására juttatni, miszerint a magyar és német szépirodalom legújabb és legjelesebb termékeiből egy kölcsön-könyvtárt nyitottam meg.

Olvasási díj: egy egész évre előre fizetve 8 frt. oszt. ért.

” ” egy fél évre ” ” 5 ” ” ”

” ” havonként ” ” 1 ” ” ”

Könyvekkel, az illető biztosíték letétele mellett, vidékre is szolgálók.

Sz.-Udvarhely, aprilis 15-én 1862.

Dobray Nándor.

(571)

Kereskedésemben éppen most érkezett, minden nemű férfi kalapok ára: 2 frt. 50 kr. — 3 frt. 50 kr. — és 4 forint.

Ajánlom továbbá nagy választéku fali és toilette tükreimet aranyozott valamint fa-keretekben;

Végül igen csinos ablak-függöny-tartóimat, függöny-kapcsaimat és rózsáimat jutányos árban.

Figyelmeztetem a n. érd. közönséget igen csinos

Husvétii ajándék cikkeimre.

CSAPÓ SÁNDOR.

(498)

HIRDETMEY.

(5—6)

CSIKI JÓZSEF külmonostoruca 59. szám alatt rendes és dús választéku raktárt tart mindennemű épületfa- és deszka-nemekből, különösen pedig találtak nála asztalosok számára tökéletesen kiszáradt 1/2, 1, 1 1/4, 2, 3 és 4 czol vastagságú fenyőfa-deszák és fosztnik; 1, 1 1/4, 1 1/2, 2 és 3 czol vastag büfka, 1, 1 1/4, 1 1/2 és 2 czol vastag tölgyfa-deszák és fosztnik; továbbá ugyanezen fajta hárs- és juharfa-deszák, és szeszgyár fölszereléséhez szükségeseltető 2, 3 és 4 czol vastag, 2 öl 1 láb hosszú válogatott fenyőfa-fosztnik, végre mindennemű gerendák, faragott és fűrészt léczek sat. a legjutányosabb áron.

(553)

A Budai sorsjegyeknek 7-dik huzása

(5—5)

15-dik junius helyett e folyó év aprilis 30-kán fog történni

30.000 o. é. frt főnyereménnyel.

A legkissebb nyeremény, mely ezen sorsjegyek mindenikével a legkedvezőtlenebb esetben is okvetetlen elérhető, 60 — 70 — 80 osztrák forintokat tesz.

Ezen válatat Buda várossa 102 fekvő birtokai által van biztosítva, s ezen kívül még mint további biztosíték kezeskednek, 1,200,000 frt. értékű sorsolható föld-teher-mentesítési kötelezvények az alóli nagy kereskedő háznak ellenőrsége mellett, a válatat tartalma idejére ellátott alaptörlesztési-pénztára által őriztetve. —

J. G. Schuller és társai

Bécs, február 1862.

Sorsjegyek kaphatók Kolozsvártt, DIETRICH SAMU kereskedésében.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

„A szent nagy-hét”

vagy is: Vezérlés, ezen időt a kereszténység lelke szerint eltölteni; Vinklern Jánostól. ára 4 frt. 50 kr.

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta Medgyes Lajos

Ara: nyomtató velin papiron, bérbe kötve, tokkal, 1 frt.

Díszkiadás, író-velin, bérbe kötve arany metszéssel, tokkal 1 frt 50 kr.

MELLÉKLET: Veréss F. fényképész arczképcsarnoka.